

Αποτελεί η Τεχνητή Νοημοσύνη Απειλή για την Υπαρξιακή μας Υπόσταση;

Σέργιος Θεοδωρίδης

*Τη ζωή την **κατανοούμε** κοιτώντας **πίσω**, αλλά πρέπει να τη **ζήσουμε** κοιτώντας **μπροστά***

Søren Kierkegaard

*«Ποιος λέει ότι το **πιστεύω**;» απαντά ο Γενς. «Αλλά ζήτα μου μια συμβουλή και θα σου δώσω δύο. Είμαι άνθρωπος της **μάθησης**, άλλωστε»*

«Η έβδομη σφραγίδα», Ingmar Bergman

*Έχουμε την τάση να **υπερεκτιμούμε** τις **βραχυπρόθεσμες** επιπτώσεις των τεχνολογιών και να **υποτιμούμε** τις **μακροπρόθεσμες***

Roy Amara

- Οι μηχανές ΤΝ έχουν μια **αρκετά καλή** νοημοσύνη. Έχουν πολύ **μεγαλύτερη γνώση** από οποιονδήποτε άνθρωπο.
- Ταυτόχρονα, οι νοητικές τους δυνατότητες αντιστοιχούν σ' έναν **μέτριο ειδικό** σε, σχεδόν, **όλους** τους τομείς των νοητικών μας δραστηριοτήτων.

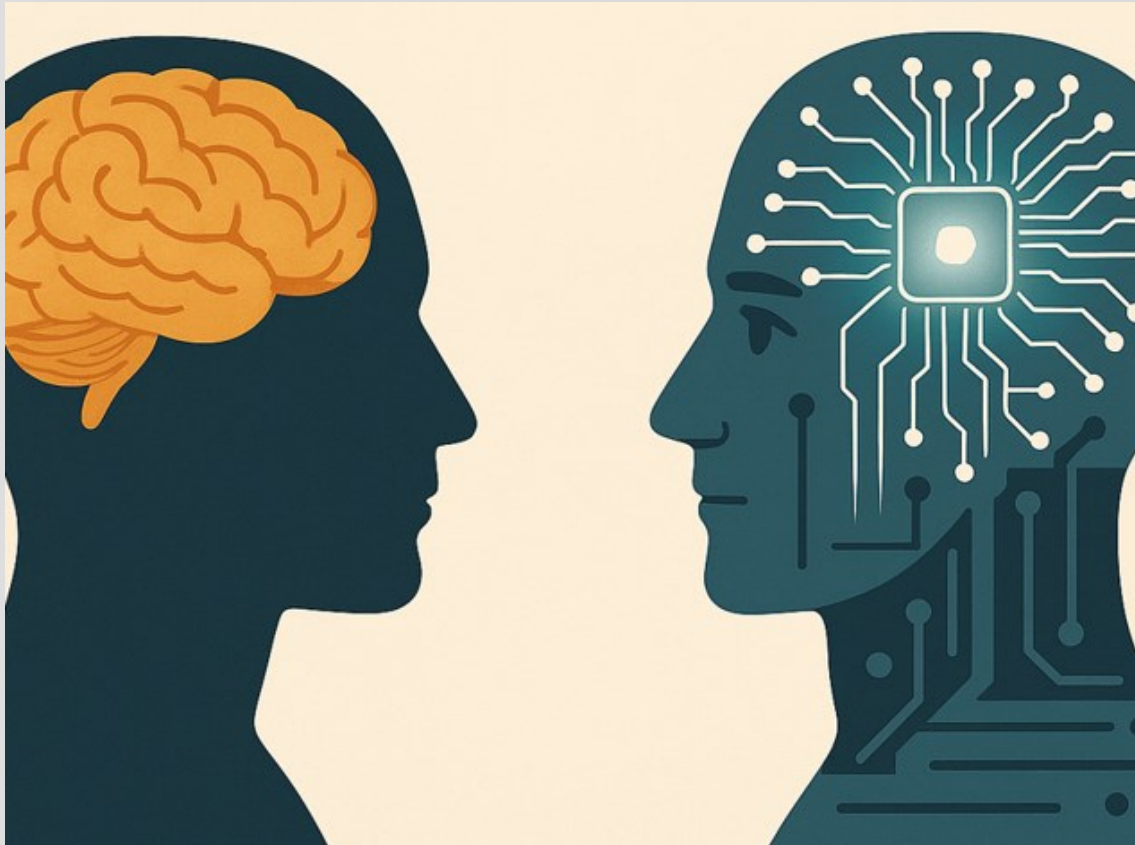

- Ο Άνθρωπος **δημιουργεί** τεχνουργήματα και η Τεχνολογία διαμορφώνει την **υπαρξιακή σφαίρα** μας.
- Η υπαρξιακή σφαίρα είναι το κομμάτι εκείνο του **φαντασιακού** μας μέσα στο οποίο **δημιουργούμε** τις **αξίες** μας, σχεδιάζουμε τους **στόχους** μας, και μέσα στο οποίο επωάζεται και παίρνει υπόσταση η **υποκειμενική και κοινωνική** μας οντότητα.
- Αφομοιώνουμε τα εργαλεία και τα **βιώνουμε** ως μέρος της **ύπαρξής** μας.

- Λόγω της **πολυπλοκότητας** της δομής τους, αναπτύσσονται **αναδυόμενα** φαινόμενα, όπου το «όλον» (απόκριση) δεν μπορεί να προβλεφθεί από τα «επί μέρους» (εντολές).
- Κατά μία άποψη, αντίστοιχα φαινόμενα ισχύουν και για τον **νοο**. Το αποτέλεσμα της νόησης δεν μπορεί να προβλεφθεί παρατηρώντας τις **ηλεκτροχημικές διαδικασίες** και τις διεγέρσεις των **νευρώνων** στον **ανθρώπινο εγκέφαλο**.

- Η ΤΝ δεν είναι απλό εργαλείο που επιτελεί συγκεκριμένες εργασίες.
- Η ΤΝ αναβαθμίζεται σε **συνεργάτη** μιμούμενη/προσομοιάζοντας την ανθρώπινη νοημοσύνη με όλο και πιο προχωρημένους **ανθρωπομορφικούς** τρόπους συμπεριφοράς.

- Η επιλογή που καθορίζει τους στόχους είναι το ουσιώδες χαρακτηριστικό της ανθρώπινης ύπαρξης.
- Ο πρωτόπλαστος Αδάμ καλείται να επιλέξει, και ό,τι συμβαίνει αργότερα στον Άνθρωπο είναι αποτέλεσμα αυτής της επιλογής.

- Οι μηχανές συμπεριφέρονται «**ως να έχουν συνείδηση**», χωρίς να έχουν, «**ως να έχουν συναισθήματα**», χωρίς να έχουν, και μπορούν να φαίνονται ότι εμπορούνται από **αξίες**. Τίποτε όμως από αυτά δεν μπορεί να ψηφιοποιηθεί.
- Συνείδηση και συναισθήματα είναι **μοναδικές υποκειμενικές εμπειρίες** και οι ηθικές αξίες είναι σχετικές, **δημιουργούνται** από τον Άνθρωπο μέσα στις κοινωνίες, **ζώντας και βιώνοντας** τον Κόσμο.
- Η **κραυγή** για τον Άνθρωπο **δεν είναι** κυματομορφή και οι αντίστοιχοι συντελεστές Fourier.

- Η ανθρώπινη νόηση πηγάζει από την εμπειρία της **βίωσης του κόσμου**, και το μοναδικό, για τον καθένα μας, **υποκειμενικό ψυχολογικό αποτύπωμα**.
- Η ΤΝ πηγάζει από τη γλώσσα, που είναι μία **αναπαράσταση**, ένας **καθρέπτης**, μία **μίμηση** αυτού που ο Άνθρωπος βιώνει ως **πραγματικότητα**.
- Η ΤΝ είναι νοημοσύνη **χωρίς βιωματική εμπειρία**.

- Η επιλογή προϋποθέτει **ελευθερία** αλλά και **υπευθυνότητα**.
- Εάν δύο λειτουργικά «αυτόνομες» ευφυΐες συνεργάζονται, υπάρχει κάποιο σημείο ισορροπίας πέρα από το οποίο η συνεργασία αυτή μπορεί να μετατραπεί σε σχέση **αφέντη-δούλου**;

- Η πεμπτουσία αυτού που καλούμε **εμπειρία** συνίσταται στο ότι ο Άνθρωπος **βιώνοντας** τη Ζωή **ενδύει** τον κόσμο με **σημασίες**.
- Η διαδικασία αυτή είναι πολύπλοκη. Περνάει πρώτα μέσα από το σώμα μας, τις **αισθήσεις** μας, διεγείροντας **αισθήματα**, όχι ως απλές παθητικές αντιδράσεις, αλλά ως **ενεργές διαδικασίες**.
- Η σημασία **δεν** είναι **ουσιαστικό** αλλά **ρήμα**.

- Ο Χρόνος και η **βίωσή** του είναι μία ακόμη ουσιώδης διαφορά μεταξύ TN και Ανθρώπου.
- Η TN βελτιστοποιεί με βάση τη γνώση που ήδη υπάρχει, το **παρελθόν**, αλλά είναι στοιχειωδώς μόνον ικανή έως **ανίκανη** να παρακολουθεί τις **μεταβολές στο χρόνο**.

- Ο Άνθρωπος μπορεί να **βιώνει το τίποτα**, την **έλλειψη**, με άλλα λόγια το **μέλλον**, τα **όνειρα** και τους **στόχους** του.
- Να **βιώνουμε**, όχι ως απλό συλλογισμό, αυτό που **επιθυμούμε** να είμαστε ως **συνέχεια** αυτού που **ήδη είμαστε**.

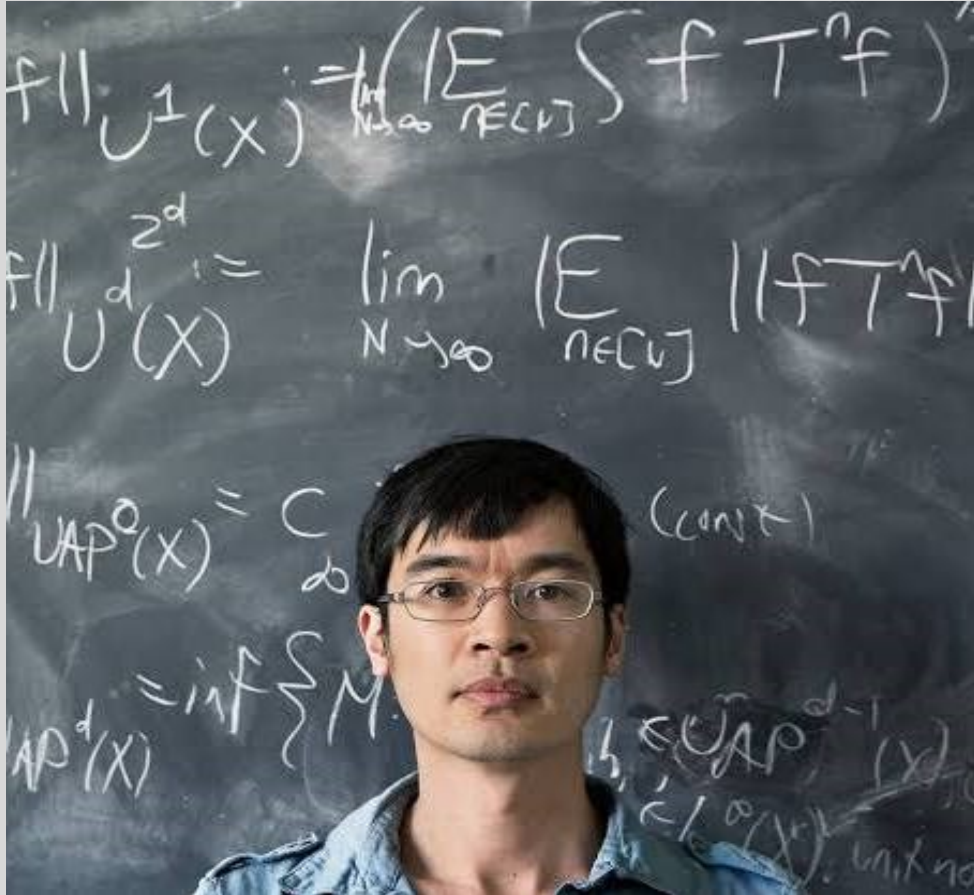
- Η ελευθερία **αναδύεται** μέσα από την **εμπλοκή** μας στον **κόσμο**.
- Δημιουργούμε τις **υπάρξεις** μας, **μέσα στο χρόνο**, ενδύοντας με **νόημα** τη Ζωή.
- Μία συνεχής μη γραμμική διαδικασία προσπάθειας για **αυτονομία**, που προϋποθέτει ικανότητα **κριτικής σκέψης**, **αυτοκριτικής** αλλά και **αυτογνωσίας** για τις δυνατότητες μας.

"Begone to your sty!" cried the enchantress.

- Χωρίς κοινωνία, δεν είμαστε άνθρωποι.
- Χωρίς το βίωμα της **μοναδικότητας** της **υποκειμενικής** μας **εμπειρίας**, της **αυθεντικότητας** μας, λειτουργούμε ως «κοπάδια», που είναι αδύναμα να καθορίζουν το μέλλον τους και **ετερόνομα** **ελέγχονται**, με βάση κάποιους βέλτιστους μέσους όρους.

- Η ΤΝ είναι καλή στο να μετατρέπει **δισεκατομμύρια** κομμάτια πληροφορίας σε **μια απάντηση**.
- Ο Άνθρωπος είναι καλός στο να χρησιμοποιεί ως έναυσμα **δέκα παρατηρήσεις** και να **δημιουργεί υποθέσεις**.

- Η αυτονομία, η ελευθερία και η αυθεντικότητα συνιστούν καίριες συνιστώσες της υπαρξιακής υπόστασής μας και προϋπόθεση για να εκφράσουμε την υποκειμενική ιδιαιτερότητά μας.
- Αυτήν την ιδιαιτερότητα που μας διαφοροποιεί από τα «κοπάδια».

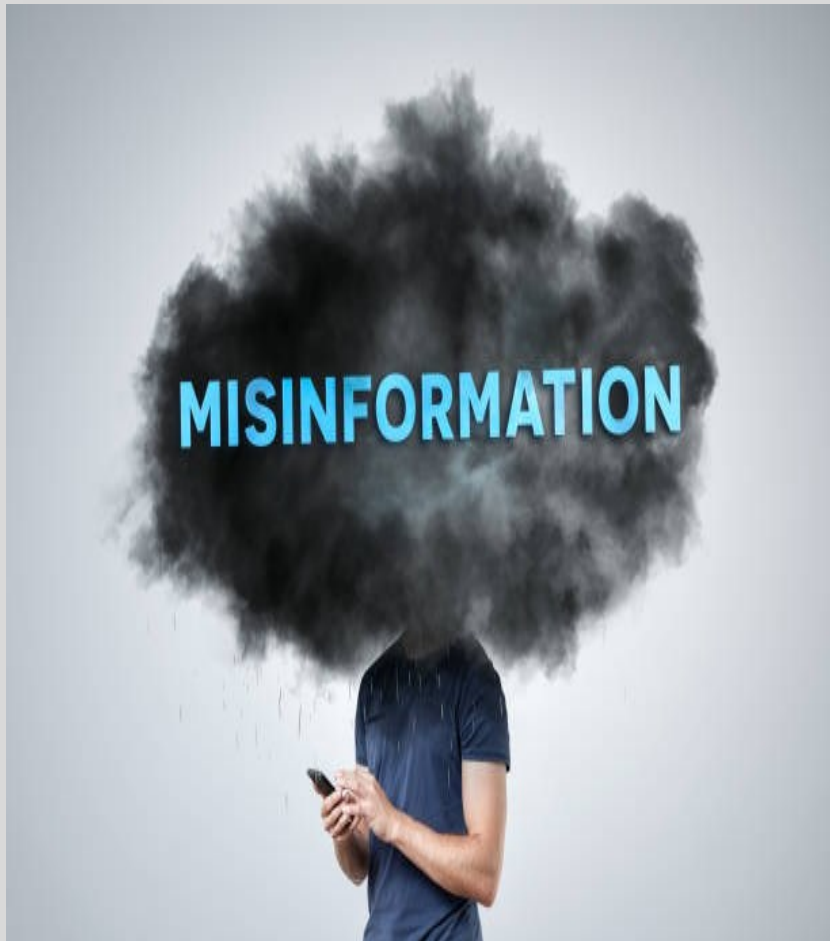

- Αναπτύσσεται, **ασύνειδα** και **σταδιακά**, μία **σχέση εξάρτησης** που δεν αναβλύζει μέσα από την ίδια την κοινωνία αλλά από αλγορίθμους.
- **Αλγόριθμοι** που έχουν σχεδιαστεί όχι με γνώμονα **αξίες και υπαρξιακές ανάγκες**, αλλά με γνώμονα τη **βελτιστοποίηση της κερδοφορίας**.
- Μία διαδικασία ψυχολογικής **πειρατείας** της **προσοχής** που ασύνειδα δημιουργεί **συνήθειες** και εν-δυνάμει **εθισμό**.

- Η προετοιμασία των βρεφών και η ναρκο-
ύπνωση είναι πιο αποτελεσματικά, ως όργανα
διακυβέρνησης, από τις λέσχες και τις φυλακές.
- Η λαχτάρα για εξουσία μπορεί να ικανοποιηθεί
εξίσου πλήρως προτείνοντας στους ανθρώπους να
αγαπήσουν τη δουλοπρέπειά τους.
- Η ΤΝ δεν στερεί την ελευθερία. Υπονομεύει την
ίδια τη διαδικασία της ενεργού συμμετοχής στην
κοινωνία μέσα στην οποία σφυρηλατείται και
αναπτύσσεται η ανάγκη για ελευθερία, η ανάγκη
για αυτονομία και η ανάγκη για αυθεντικότητα.

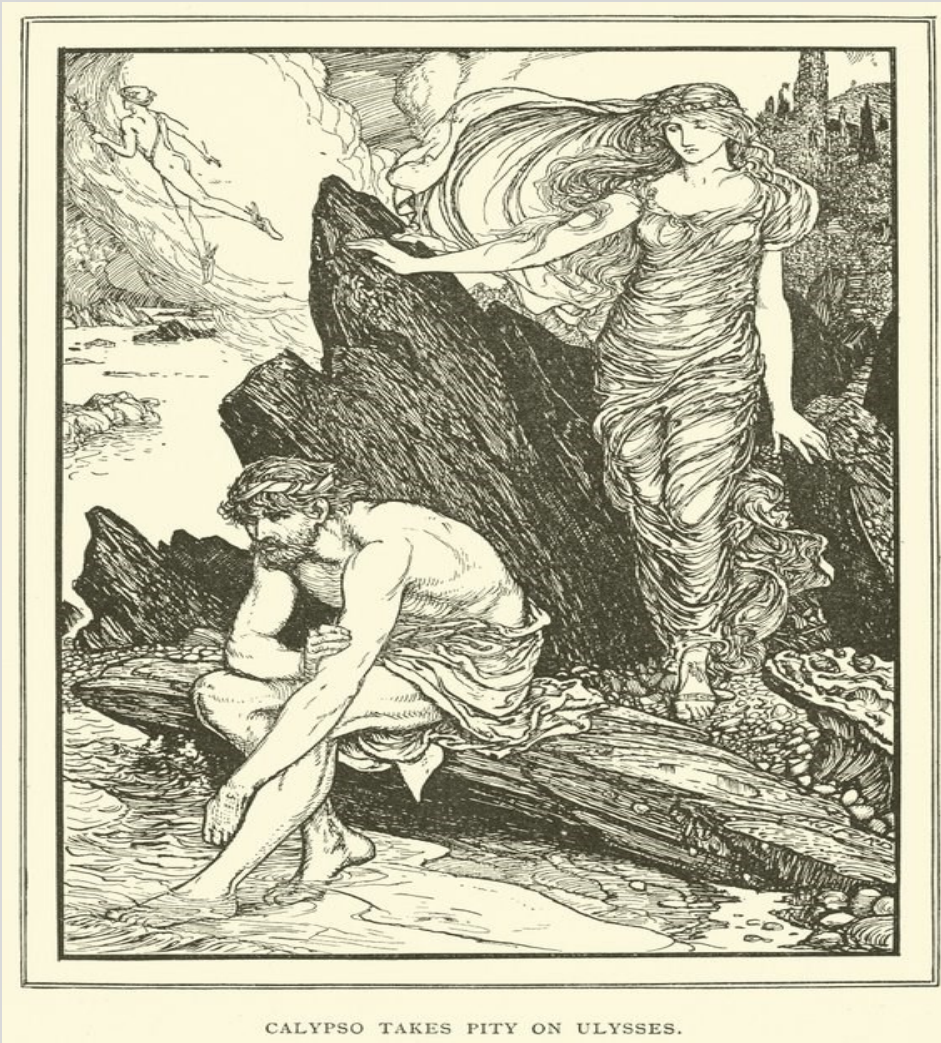

- Πώς οι ικανότητές μας για **ενσυναίσθηση** και η **συναισθηματική νοημοσύνη** μας θα επηρεαστούν;
- Πώς θα επηρεαστεί η κοινωνική συμπεριφορά μας, εάν έχουμε δυσκολία να διαχωρίζουμε:
 - ✓ Το **συναίσθημα** που αναπτύσσεται και καλλιεργείται μέσα από τη **βίωση των ανθρώπινων σχέσεων** από το **προσομοιωμένο συναίσθημα**, και
 - ✓ Την **αληθή** από την **ψευδή** πληροφορία και τα **πραγματικά γεγονότα** από τη **μυθοπλασία**;

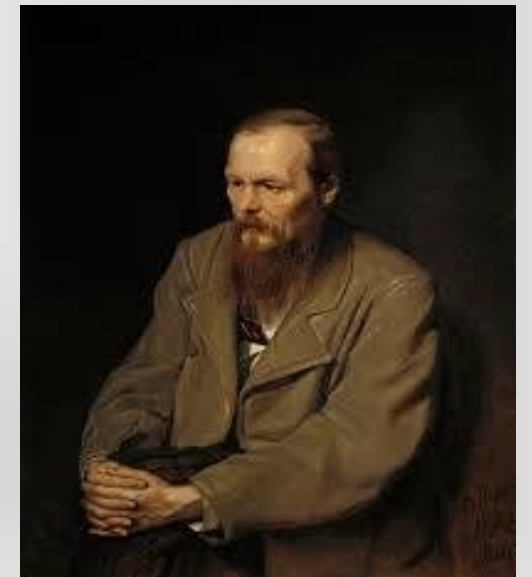
- Πώς θα επηρεαστεί η ικανότητά μας να **νοηματοδοτούμε** και να ενδύουμε με **σημασίες** τον κόσμο, που συνιστά την **πεμπτουσία της ανθρώπινης ύπαρξης**;
- Ο τρόπος με τον οποίο **ερμηνεύουμε και επεξεργαζόμαστε** τις **εμπειρίες της ζωής** διαμορφώνει την **πραγματικότητά** μας, ενεργοποιώντας **συναισθήματα** και **κατευθύνοντας τις σκέψεις** μας.
- Μπορεί η Δημοκρατία να επιβιώσει κάτω από ένα τέτοιο υπαρξιακό σενάριο;

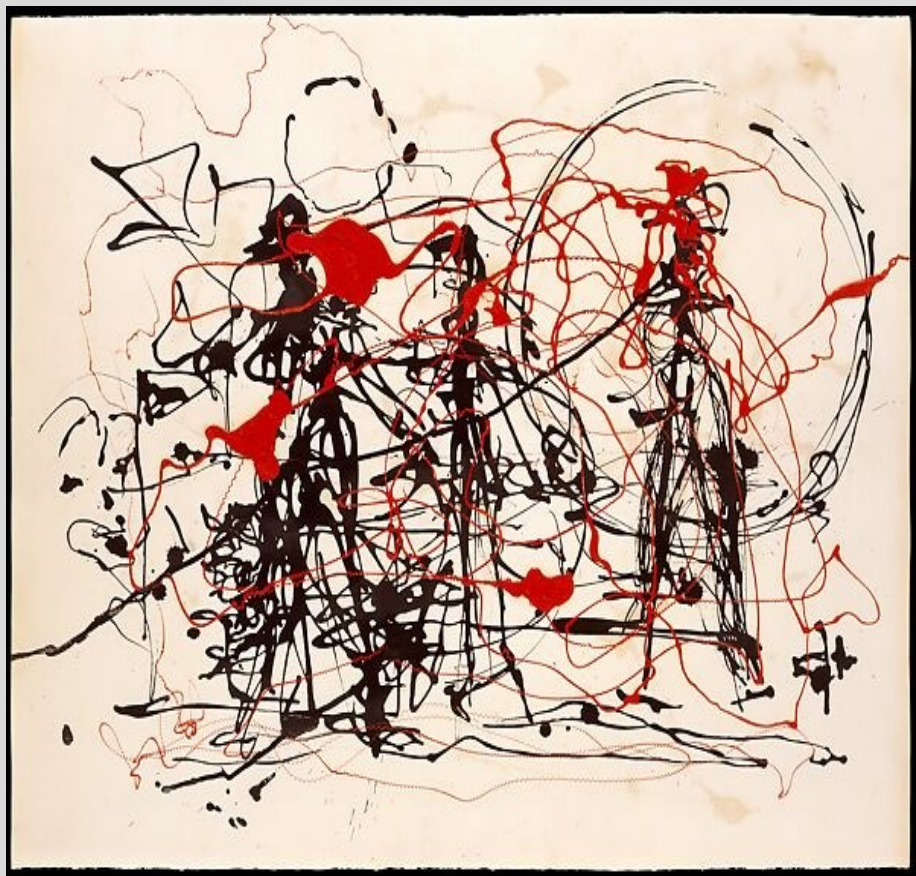

- Είμαστε καταδικασμένοι να είμαστε ελεύθεροι.
- Ωστόσο, μέσα από αυτή τη διαδικασία δημιουργούμε και δικαιώνουμε την ύπαρξή μας ως ανθρώπινα όντα που υπάρχουμε μέσα στην αβεβαιότητα του χρόνου.
- Εκεί που τελειώνουν οι βεβαιότητες αρχίζει η πίστη στην επίτευξη του σκοπού της ζωής.
- Ο Οδυσσέας εγκαταλείπει τις βεβαιότητες της γης της Ωγυγίας και τις ηδονές με μια Θεά, την Καλυψώ, για την αβεβαιότητα του ταξιδιού που θα τον φέρει πίσω στην Ιθάκη και στην αγκαλιά μιας θνητής.

- Πολλοί άνθρωποι, συχνά, δεν αντέχουν το **βάρος** της **υπευθυνότητας** και το **άγχος** της **ελευθερίας**.
- Διορθώσαμε τη διδαχή σου και τη στηρίξαμε πάνω στα **θαύμα**, το **μυστήριο** και την **εξουσία**. Έτσι η ανθρωπότητα χάρηκε και για μια ακόμη φορά που θα **καθοδηγούνταν σαν τα πρόβατα**, κι επιτέλους τους αφαιρέσαμε αυτό το τρομερό δώρο που τους έκανε να **υποφέρουν** τόσο.

- Θα ατονήσει μια από τις ικανότητες στις οποίες η νοημοσύνη μας **υπερέχει αυτής των μηχανών.**
- Είναι η ικανότητα που μας προίκισε η εξέλιξη να ανταποκρινόμαστε στις **απρόσμενες, μη προβλέψιμες** από τις εμπειρίες του **παρελθόντος, τυχαιότητες** που απορρέουν από την **πολυπλοκότητα του Κόσμου και της Ζωής.**

- Ο εγκέφαλος μπορεί να αποκρίνεται σε καταστάσεις των οποίων **δεν διαθέτει πρότερη εμπειρία**, σε ένα περιβάλλον που μόνιμα **εγκυμονεί κινδύνους**.
- Η επιβίωση μας προϋποθέτει τέτοιες ικανότητες, αλλά και το ότι **επιβιώνουμε** σημαίνει ότι έχουμε **καλλιεργήσει τις δυνατότητες αυτές**.

- Στη ζωή υπάρχουμε ως δυνατότητες και όχι ως δεδομένα.
- Η ανθρωπότητα δεν υπάρχει για να «βελτιστοποιείται» αλλά για να εκφράζεται και να αυτο-νοηματοδοτείται.

Κριτική σκέψη είναι η νοητική ικανότητα του Ανθρώπου:

- ✓ να **αναδεικνύει** και να **επιλύει** προβλήματα,
- ✓ να επιτελεί **λογικές σκέψεις** (reasoning),
- ✓ να **κρίνει** και να **λαμβάνει αποφάσεις**,
- ✓ να **ερμηνεύει**, να **αναλύει** και να **κατανοεί τις εμπειρίες** του και τα φαινόμενα στον κόσμο.

- Προς την κατεύθυνση της **ευκολίας** δρα καταλυτικά και η **ψυχολογική** τάση του Ανθρώπου, η οποία είναι γνωστή ως **ψευδαίσθηση γνώσης ή ψευδαίσθηση ικανότητας**.
- Το φαινόμενο αυτό περιγράφει την τάση πολλών ανθρώπων να **υπερεκτιμούν**, ασύνειδα, τη δική τους γνώση, **ικανότητα κατανόησης**, και **νοημοσύνης**, ενώ απλά χρησιμοποιούν τη **συλλογική** ανθρώπινη νοημοσύνη.
- Το φαινόμενο αυτό γίνεται πιο **έντονο** όταν η συλλογική νοημοσύνη εκπροσωπείται από την **TN**.
- Η διαδικασία ανάπτυξης **αυτογνωσίας** γίνεται διάτρητη κι αφετέρου το άτομο γίνεται πιο **ευάλωτο στη χειραγώγηση**.

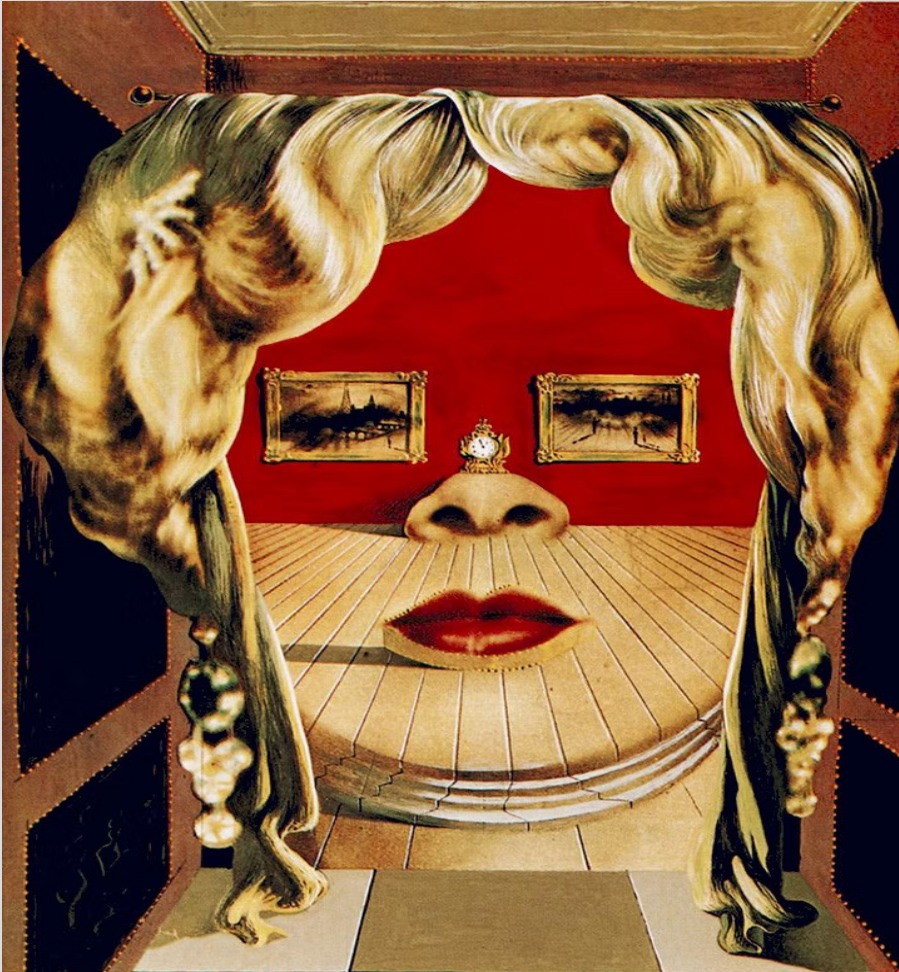
- Η παιδική και νεανική ψυχή κρατά μια αδιαφορία. Μία **αδιαφορία** μπροστά στην απουσία ενός **σταθερά δομημένου πλαισίου κινήτρων** που να αναβλύζει μέσα από την κοινωνία.
- Αντίθετα, κάθε στιγμή, βιώνει τη **φθορά του εφήμερου και αναλώσιμου ως αυταξία**.
- Κι αυτό σε πλήρη αντίθεση με την **εσώτερη ανάγκη** του κόσμου τους, την **ενδόμυχη ανάγκη της ύπαρξής τους** που διψά για κάτι που να **μη διαλύεται μόλις το καταναλώσεις**.

- Η αδιαφορία είναι η αντίδραση σ' έναν κόσμο **παράλογο**, και το παράλογο παραπέμπει σε μία αίσθηση **ματαιώσης**.
- Η **ματαιώση** αναπηδά μέσα από την **αντίφαση** μεταξύ της έμφυτης ορμής του Ανθρώπου να **δώσει νόημα στη Ζωή** του, από τη μια, και της πρόσληψης του **απρόσιτου για να την υλοποιήσει**, από την άλλη.
- Η αδιαφορία δεν «ωθεί», **δεν δημιουργεί κίνητρα**. Έτσι, στον κόσμο της αδιαφορίας περίοπτη θέση κατέχει η **προσφυγή στην ευκολία**.

- Η κοινωνική εμπιστοσύνη έχει θρυμματιστεί, και τέτοιου είδους κοινωνικές δυναμικές, που ήδη τις βιώνουμε, νομοτελειακά οδηγούν σε **απίσχυση της κριτικής σκέψης**, και **της ενσυναίσθησης**.
- Τα πλέον **πρωτόγονα** συναισθήματα του **φόβου**, του **μίσους**, του **θυμού**, της **εκδίκησης** αποκτούν πρωταγωνιστικούς ρόλους κοινωνικής συμπεριφοράς.

- Ο ψηφιακός κόσμος θα τους δώσει **έτοιμο το κείμενο της έκθεσης** και την **περίληψη ενός γραπτού αποσπάσματος**, άρα σιγά σιγά θα τους στερήσει τη δυνατότητα διατύπωσης **συλλογισμών** και **κρίσης** ώστε να μπορούν να διακρίνουν το **σημαντικό** από το **δευτερεύον**.
- Θα τους περιορίσει την κρίση να διακρίνουν την **πραγματικότητα** από τη **φαντασίωση**, το **γεγονός** από την **ψευδή είδηση**.
- Θα τους διευκολύνει να επιλέξουν το **ψεύδος** από την **αλήθεια**, γιατί αυτό αγγίζει βαθύτερα το **θυμικό** τους.

Αυτό που φαίνεται να προβάλλει, ως ένα νέο σημείο ισορροπίας, είναι ο τύπος της κοινωνίας με **τεράστιες ανισότητες**, όχι μόνον **οικονομικές** και **κοινωνικές** αλλά και **υπαρξιακές**.

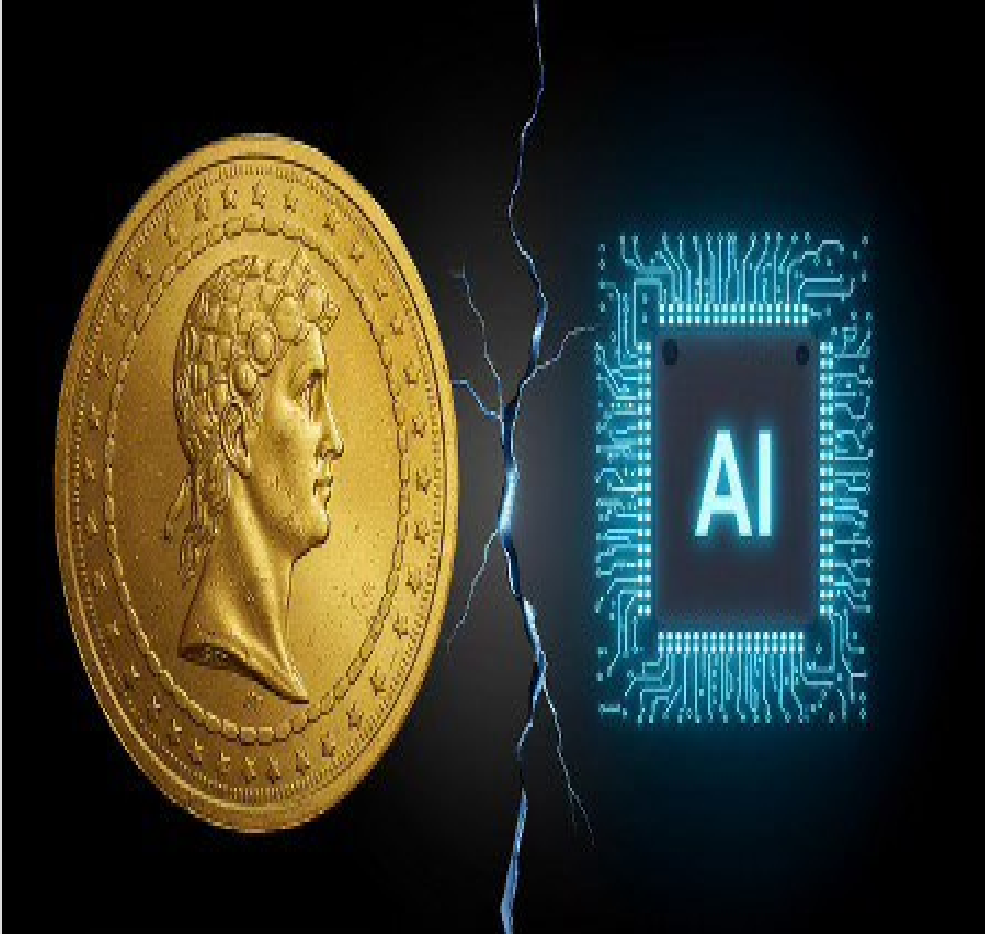

- Μήπως το «θαύμα» της νέας τεχνολογίας, όπως το παρουσιάζουν οι τεχνοοπτιμιστές της Silicon Valley, συνοδευόμενο από το «μυστήριο» μιας τεχνολογίας που δεν κατανοούμε πλήρως, και μιας εξουσίας που δεν αναδύεται δημοκρατικά από τις κοινωνίες, επαναφέρουν στο προσκήνιο τον ιεροεξεταστή του Ντοστογιέφσκι;
- Πόσο, όμως, ευσταθή μπορεί να είναι τέτοια σημεία ισορροπίας;

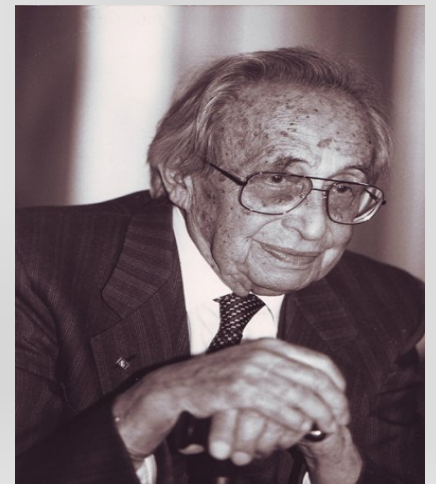

Η κρίσιμη διακύβευση είναι **συλλογικά να απαιτήσουμε**, ως ενεργοί πολίτες, πολιτικές παρεμβάσεις για

- ✓ **θεσμικές θωρακίσεις** που δεν θα αφορούν **μόνον ατομικά δικαιώματα** και **προσωπικά δεδομένα**, αλλά και **μελέτη κινδύνων** που απορρέουν από τη χρήση των τεχνολογιών αυτών, κάτι αντίστοιχο που έχει υιοθετηθεί στο πεδίο των **ιατρικών και βιολογικών ερευνών**.

- Η τεχνολογική δυναμική είναι αυτο-προωθούμενη και δεν έχει κανέναν άλλον σκοπό έξω από τον εαυτό της.
- Κάπως αντίστοιχα με το χρήμα, που από μέσο για ανταλλαγή προϊόντων μετεξελίχθηκε σε κεφάλαιο και χρηματιστηριακά παράγωγα.
- Ο μοναδικός τους στόχος είναι να αναπαράγονται ερήμην της κοινωνίας.

Ότι Σου Εστίν η Ζωή

Έτσι τελειώνει ο κόσμος
Όχι με έναν βρόντο
μα μ' ένα λυγμό

Σας Ευχαριστώ για την
ΥΠΟΜΟΝΗ σας

- Τι είδους φιλοσοφική ηθική θα πρέπει να διαμορφωθεί στο πλαίσιο τέτοιων κοινωνιών;
- Ίσως, κάτι σαν τη μεσαιωνική ηθική, όπου η Αλήθεια της πραγματικότητας αναφερόταν κάπου έξω από τη σφαίρα των βιωμένων εμπειριών και η εγκόσμια ανθρώπινη ύπαρξη ήταν δευτερεύουσας σημασίας;